

Utbildningsdepartementet
103 33 Stockholm

REMISSVAR

Förslag om ändrade regler för tillträde till högskoleutbildning med anledning av den reformerade gymnasieskolan och gymnasiala vuxenutbildningen

Saco, Sveriges akademikers centralorganisation, har tagit del av utbildningsdepartementets promemoria "Förslag till ändrade regler för tillträde till högskoleutbildning med anledning av den reformerade gymnasieskolan och gymnasiala vuxenutbildningen", och önskar härmed lämna sitt yttrande.

Sammanfattande synpunkter

Saco tillstyrker att sökande med gymnasieexamen ska konkurrera i samma urvalsgrupper som sökande med slutbetyg, men påpekar att det krävs någon form av övergångsregel först.

Saco tillstyrker att sökande med examen från yrkesprogram i den reformerade gymnasieskolan som med stöd av skollagen har uppnått grundläggande behörighet i kommunal vuxenutbildning bör konkurrera i grupp I vid urval. Saco vill dock understryka att denna rätt borde utsträckas till alla som kompletterat för grundläggande behörighet.

Saco tillstyrker Engelska, Matematik och Moderna språk som meritkurser, samt de övriga förslag om meritpoängens tillämpning som promemorian förordar.

Urval

Vi vill inledningsvis framhålla att ett antal medlemmar hört av sig i frågan om meritvärdering och urval, både till Saco och till våra medlemsförbund. Urval till högre utbildning är en fråga som engagerar, särskilt bland de föräldrar vars barn kommer vara bland de första att gå ut med de nya betygen.

Saco tillstyrker att sökande med gymnasieexamen konkurrerar i samma urvalsgrupp(er) som sökande med slutbetyg **på sikt**. Men någon form av övergångsregler bör övervägas, innan examensbevisen fullt ut går in i urvalsgrupp I.

I urvalsgrupp I och II konkurrerar i dagsläget alla sorters svenska betyg, från realskolan, linjegymnasiet, programgymnasiet, m fl. Det finns ett värde i att alla sökande jämförs med varandra, inte enbart inom sin särskilda grupp.

Promemorian avfärdar en egen urvalsgrupp för elever med examensbevis baserat på tillträdesreformen 1997 och dess effekter. Den stora oro kring möjligheten för elever med examensbevis från gymnasiet, särskilt vad gäller program med mycket hög konkurrens, bör ändå tas på allvar. Införandet av det nya betygssystemet kommer att påverka meritvärdet i urvalet till högskolan, och det kommer vara mest kännbart för de första kullarna med examensbevis eftersom de i hög utsträckning kommer att konkurrera om platserna med elever med slutbetyg. Promemorian påpekar att en stor del av de sökande antas baserat på högskoleprovsresultatet, och att detta är ett alternativ för de sökande. Urvalet baserat på betyg står dock för den stora delen av antagningen till program, och problemet är därmed inte så enkelt som att hänvisa elever med gymnasieexamen till högskoleprovet.

Josefin Edström
Samhällspolitiska
avdelningen
08-613 48 20
josefin.edstrom@saco.se

Sveriges akademikers
centralorganisation
Box 2206
103 15 Stockholm
Besök: Lilla Nygatan 14
Tel växel: 08-613 48 00
Fax: 08-24 77 01
E-post: kansli@saco.se
www.saco.se

Sedan slutbetygen infördes 1997 har antalet elever som går ut gymnasiet med MVG i alla ämnen ökat med 28 gånger. (Källa: Institutet för framtidsforskning, <http://www.dn.se/debatt/konkurrens-om-elever-ger-orattvisa-gymnasiebetyg>). Detta beror inte enbart på betygssystemet, enbart på att elevernas kunskaper ökat, eller enbart på att lärarna blivit alltmer generösa med de höga betygen. Men det visar att när ett nytt betygssystem införs dröjer det ett tag innan systemet "sätter sig".

Givet att vi vill att de mest lämpade antas först till högre utbildning, och att betyg är den grund på vilken vi antar flest studenter, så bör konsekvenserna av att raskt hänvisa eleverna med examensbevis direkt till urvalsgrupp I utredas närmare. Även om de på sikt hör hemma där, tillsammans med studentexamen, avgångsbetyg, slutbetyg och andra betyg.

En övergångsregel skulle kunna minska oron bland gymnasieelever som inte vill konkurrera mot slutbetygen under sämre förutsättningar. Det finns flera alternativ till övergångsregler, bland annat att under en tidsperiod ha en egen urvalsgrupp för elever med examensbevis. En utredning bör till, som närmare utreder hur en sådan övergångsregel skulle kunna se ut och vad det skulle få för effekter.

Olika villkor för komplettering

Elever från gymnasieskolans förberedande program ges rätten att komplettera upp till grundläggande behörighet och fortfarande konkurrera i urvalsgrupp 1. Saco tillstyrker den rätten, men vill samtidigt påpeka att elever från gymnasieskolans högskoleförberedande program bör ha samma rätt att komplettera på komvux i det fall att de inte når upp till grundläggande behörighet under gymnasiestudierna.

Skillnaden mellan yrkesförberedande program och högskoleförberedande program är att eleverna på ett yrkesförberedande program måste göra aktiva val för att tillse att de får grundläggande behörighet efter gymnasiestudierna, antingen genom utökat program eller det individuella valet inom programmet, eller genom studier på komvux efter avslutade gymnasiestudier. Även de yrkesförberedande programmen innebär alltså en möjlighet att få grundläggande behörighet redan under gymnasiestudierna.

Urvalsgrupp II infördes bland annat för att stävja den konkurrenskomplettering som ansågs förekomma på komvux, då elever som kunde blivit eller var behöriga till högskolan redan efter avslutade gymnasiestudier, valde att läsa om eller läsa vissa kurser på komvux efter gymnasiet, för att få en högre meritpoäng. Det är dock orimligt att elever som läst på komvux för att uppnå grundläggande behörighet, konkurrerar i olika urvalsgrupper beroende på vilket gymnasieprogram de läste innan komvuxstudierna. Det var aldrig syftet med införandet av urvalsgrupp II att på så vis skilja elever från olika program.

Samtidigt instämmer Saco i att det är viktigt att eleverna från de yrkesförberedande programmen får goda möjligheter att komplettera till grundläggande behörighet, det är likaledes orimligt att dessa elever ska missgynnas i urvalet till högre utbildning på grund av hur deras program är utformat. Motivet att inte försämra chanserna att komma in på högskolan för elever med gymnasiebevis från ett yrkesförberedande program är således lovt. Några yrkesprogram har en hög övergång till högskolan idag, och deras möjligheter till högskolestudier är viktiga, till exempel medieprogrammet (30%), Omvårdnadsprogrammet (28%) och Barn- och fritidsprogrammet (25%). Men samma omsorg borde även visas eleverna från högskoleförberedande program.

Promemorian framhåller att elever på yrkesprogram inte automatiskt uppnår kraven för grundläggande behörighet. Det gäller emellertid även för elever på högskoleförberedande program. Rätten att komplettera på komvux bör således utökas till att gälla alla som efter avslutade gymnasiestudier ännu ej nått **grundläggande behörighet** för högskolestudier.

Saco vill understryka att den här rätten ska gälla komplettering för grundläggande behörighet. Vid kompletteringar för särskild behörighet eller konkurrenskomplettering förordar vi fortfarande att sökande hamnar i urvalsgrupp II, oavsett vilket program de gått i gymnasiet.

Meritpoäng

Saco tillstyrker förslaget att sökande med slutbetyg från den nuvarande gymnasieskolan även fortsättningsvis kommer att få tillgodoräkna sig meritpoäng för områdeskurser. Eleverna har redan valt områdeskurser efter de regler som gäller nu, och de bör inte straffas i antagningen för att gymnasieskolan förändras. Det är viktigt att urvalet till högre utbildning är rättvist, transparent och att reglerna går att förstå utifrån syftet att de ska välja ut de som är mest lämpade för högre studier. Det innebär också att eleverna redan i gymnasiet måste känna till de regler som gäller i antagningen.

Saco tillstyrker även att sökande med gymnasieexamen inte bör kunna tillgodoräknas meritpoäng för områdeskurser. Syftet med meritpoängen bör vara att välja ut de elever som är lämpade för högskolestudier, och samtidigt ge en signal till eleverna om vilka kunskaper de kommer att behöva i högskolan. Eleven ska inte redan i gymnasiet behöva välja också högskoleutbildning. Meritpoängen bör således tilldelas generella kurser vars innehåll förbereder eleven på högre studier, oavsett vilken inriktning dessa högre studier kommer att få.

Saco tillstyrker även att kursen Engelska B inte längre ger meritpoäng för sökande med slutbetyg, att kursen Engelska C i nuvarande gymnasiet och Engelska 7 i det nya gymnasiet ger 1 meritpoäng, att ämnet matematik maximalt kan ge 1,5 meritpoäng, samt att Moderna språk steg 4 ger 1 meritpoäng, av de skäl som utförligt beskrivs i promemorian.

Saco hänvisar även till de bifogade remissvaren från FSA, Jusek, Lärarnas Riksförbund och Saco Studentråd.

Med vänlig hälsning

Sveriges akademikers centralorganisation

Gunnar Wetterberg

Maria Noleryd